

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 19 kwietnia 2023 r.,
sprawy **S. K.**,
skazanego z art. 207 § 1 k.k. i in.,
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu
z dnia 5 października 2022 r., sygn. akt II Ka 272/22,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu
z dnia 5 lipca 2022 r., sygn. akt II K 217/22,

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu skazanego S.K. – adw. J.G. (Kancelaria Adwokacka w T.) kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote i osiemdziesiąt groszy), w tym 23% VAT, tytułem opłaty za sporządzenie i wniesienie kasacji;**
- 3. zwolnić skazanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego i wydatkami tego postępowania obciążyć Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 5 lipca 2022 r., sygn. akt II K 217/22 uznał S.K. za winnego tego, że:

1. w okresie od bliżej nieustalonej daty września 2021 r. do dnia 18 marca 2022 r. w T., woj. [...], znęcał się fizycznie i psychicznie nad wspólnie z nim zamieszkującym stryjem A. K., w ten sposób, że znajdując się pod wpływem alkoholu wszczynał awantury domowe, w trakcie których wyzywał pokrzywdzonego używając słów powszechnie uznanych za obelżywe, wykręcał mu ręce, uderzał go rękami zaciśniętymi w pięść po twarzy i głowie, zabierał żywność, a także ograniczał mu kontakt z sąsiadami, tj. przestępstwa z art. 207 § 1 k.k., za które wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
2. w okresie od dnia 5 października 2021 r. do dnia 18 marca 2022 r. w T., woj. [...], działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, używając przemocy wobec pokrzywdzonego A.K. polegającej na uderzaniu po głowie, wykręcaniu rąk i przytrzymywaniu co najmniej sześciokrotnie zabrał w celu przywłaszczenia, każdorazowo bliżej nieustalone kwoty pieniężne, w łącznej wysokości nie mniejszej niż 6000 zł, na szkodę A.K., tj. przestępstwa z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., za które wymierzył mu karę 2 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności
3. w dniu 18 marca 2022 r. w T., woj. [...], szarpał, uderzył ręką w twarz oraz kilkukrotnie uderzył rękami po ciele pokrzywdzonego M.B. w związku z podjętą przez niego interwencją na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi, tj. przestępstwa z art. 217a k.k., za które wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;
4. w dniu 18 marca 2022 r. w T., woj. [...], naruszył nietykalność cielesną A. K., w ten sposób, że złapał wymienioną oburącz za kamizelkę, którą miała założoną, potrząsając i szarpiąc pokrzywdzoną, tj. przestępstwa z art. 217 § 1 k.k., za które wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności.

Jednocześnie wskazane kary jednostkowe połączył, wymierzając mu karę łączną 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności. Ponadto orzekł środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym A. K. we wszelkich formach za wyjątkiem spraw urzędowych oraz zbliżania się do niego na odległość mniejszą niż 50 metrów na okres 2 lat, a także środek kompensacyjny określony w art. 46 § 1 k.k.

polegający na naprawieniu szkody poprzez zapłatę 6.000 zł na rzecz A. K. oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę po 200 zł na rzecz M. B. i A. K. oraz rozstrzygnął w przedmiocie kosztów procesu.

Z wyrokiem tym nie zgodził się obrońca S.K., który orzeczeniu temu zarzucił:

- 1) obrazę przepisów postępowania mających wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 410 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., poprzez:
 - a) całkowicie dowolną i zbyt pobieżną ocenę materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności wyjaśnień oskarżonego oraz zeznań świadków L. S. i D. G., dotyczących relacji pomiędzy oskarżonym a pokrzywdzonym A. K., udzielanej pomocy temu pokrzywdzonemu przez oskarżonego, podłoża konfliktu w rodzinie i ich przyczyn;
 - b) dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, bez uwzględnienia zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, w zakresie zeznań pokrzywdzonej A. K., poprzez przyznanie jej zeznaniom waloru wiarygodności w pełni, podczas gdy brak jest potwierdzenia jej twierdzeń w zebranych materiale dowodowym, a przyjęta przez sąd wersja zdarzeń jest wysoce wyidealizowana;
 - c) dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, bez uwzględnienia zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego w zakresie zeznań pokrzywdzonego A.K., w zakresie stosowanej przemocy wobec mego przez oskarżonego, jak również zabierania przemocą mu pieniędzy, w sytuacji kiedy twierdzenia te są rozbieżne z zebranych materiałem dowodowym, w szczególności z zeznaniami świadków L.S. i D.G.
 - d) błędne i całkowicie bezkrytyczne danie wiary zeznaniom świadków P.K. i A.K., gdzie świadkowie ci są osobami z najbliższego kręgu pokrzywdzonego A.K. oraz nie mieli bezpośrednich wiadomości w sprawie, lecz bazowali wyłącznie na relacjach pokrzywdzonego;
- 2) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a który miał wpływ na treść tego orzeczenia, poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, tj.:

- a) bezpodstawne odmówienie waloru wiarygodności zeznaniom świadków D.G. i L.S. jedynie na podstawie tego, iż są one najbliższą rodziną oskarżonego, w sytuacji kiedy ich zeznania w całości korespondują z wyjaśnieniami oskarżonego, są spójne, określają podłoże konfliktu w rodzinie jak i sytuację tam panującą;
- b) błędne przyjęcie, że zachowanie pokrzywdzonego M.B. zostało podjęte w związku z podjętą przez niego interwencją na rzecz obrony bezpieczeństwa ludzi, w sytuacji kiedy nie znajduje to potwierdzenia w materiale dowodowym, a świadkowie zdarzenia jak chociażby A. K. i J. S. wskazują, że pokrzywdzony M. B. jedynie przechodził i wyłącznie zapytał o pokrzywdzonego A.K., a nadto że pominięcie faktu, że zachowanie pokrzywdzonego nosiło znamiona wzajemności;
- c) dowolną ocenę rozmiaru wyrządzonej przez oskarżonego szkody materialnej wobec pokrzywdzonego A.K., nie popartą żadnymi dowodami, wyliczeniami.

W konsekwencji błędne przyjęcie, że zachowania oskarżonego wyczerpują znamiona przestępstwa z art. 207 § 1 k.k., art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., art. 217a k.k. oraz art. 217 § 1 k.k.

Obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu tak skonstruowanego środka odwoławczego, Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z dnia 5 października 2022 r., sygn. akt II Ka 272/22 zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że ustalił, iż zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonym A. K. i zakaz zbliżania się do niego orzeczono za czyn z art. 207 § 1 k.k., obowiązek naprawienia szkody za czyn z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., a zadośćuczynienie za czyn z art. 217a k.k. na szkodę M. B. oraz z art. 217 § 1 k.k. na szkodę A. K., w pozostałym zakresie utrzymując wskazane orzeczenie w mocy. Ponadto zwolnił ww. od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, a także orzekł w przedmiocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Kasację od tego wyroku wywiódł obrońca skazanego S. K., który orzeczeniu temu zarzucił obrazę przepisów postępowania mających istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 433 § 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., poprzez nieprawidłowe rozpoznanie zarzutów postawionych w apelacji, tj.:

- a) zarzutu całkowicie dowolnej i zbyt pobieżnej oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie pierwszoinstancyjnej, w szczególności wyjaśnień oskarżonego oraz zeznań świadków: L. S. i D.G. dotyczących relacji pomiędzy oskarżonym a pokrzywdzonym A. K., udzielanej pomocy temu pokrzywdzonemu przez oskarżonego, podłoża konfliktu w rodzinie i ich przyczyn;
- b) zarzutu dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, bez uwzględnienia zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego w zakresie zeznań pokrzywdzonej A.K. poprzez przyznanie jej zeznaniom waloru wiarygodności w pełni podczas gdy brak jest potwierdzenia jej twierdzeń w zebranych materiałach dowodowych, a przyjęta przez sąd wersja zdarzeń jest wysoce wyidealizowana;
- c) zarzutu dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, bez uwzględnienia zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego w zakresie zeznań pokrzywdzonego A.K. w zakresie stosowanej przemocy wobec niego przez oskarżonego, jak również zabierania przemocą mu pieniędzy, w sytuacji kiedy twierdzenia te są rozbieżne z zebranym materiałem dowodowym, w szczególności z zeznaniami świadków L. S. i D. G.;
- d) zarzutu błędnego i całkowicie bezkrytycznego dania wiary zeznaniom świadków P. K. i A. K., gdzie świadkowie ci są osobami z najbliższego kręgu pokrzywdzonego A. K., oraz nie mieli bezpośrednich wiadomości w sprawie, lecz bazowali wyłącznie na relacjach pokrzywdzonego;
- e) zarzutu bezpodstawnego odmówienia waloru wiarygodności zeznaniom świadków D. G. i L. S. jedynie na podstawie tego, iż są one najbliższą rodziną oskarżonego, w sytuacji kiedy ich zeznania w całości

korespondują z wyjaśnieniami oskarżonego, są spójne, określają podłoże konfliktu w rodzinie jak i sytuację tam panującą;

- f) zarzutu błędnego przyjęcia, że zachowanie pokrzywdzonego M.B. zostało podjęte w związku z podjętą przez niego interwencją na rzecz obrony bezpieczeństwa ludzi, w sytuacji kiedy nie znajduje to potwierdzenia w materiale dowodowym, a świadkowie zdarzenia jak chociażby A. K. i J. S. wskazują, że pokrzywdzony M. B. jedynie przechodził i wyłącznie zapytał o pokrzywdzonego A.K., a nadto pominięcie faktu, że zachowanie pokrzywdzonego nosiło znamiona wzajemności;
- g) zarzutu dowolnej oceny rozmiaru wyrządzonej przez oskarżonego szkody materialnej wobec pokrzywdzonego A.K., nie popartej żadnymi dowodami, wyliczeniami.

W konsekwencji obrońca skazanego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie pkt I i II i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania w postępowaniu apelacyjnym. Równocześnie zawniioskował o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części do czasu rozpoznania kasacji.

Prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k., co spowodowało jej oddalenie na posiedzeniu bez udziału stron.

Na wstępie należy przypomnieć, że kasacja strony jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia wnoszonym przeciwko orzeczeniu sądu odwoławczego, nie zaś orzeczeniu pierwszoinstancyjnemu, co *expressis verbis* wynika z treści art. 519 k.p.k. Oznacza to, że w kasacji nie można podnosić zarzutów typowych dla postępowania apelacyjnego, kwestionujących orzeczenie organu *a quo*. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy w toku postępowania odwoławczego dojdzie do tzw. „efektu przeniesienia”, czyli zaabsorbowania do orzeczenia sądu *ad quem* uchybień popełnionych przez sąd pierwszej instancji, wskutek nierozpoznania lub nienależytego rozpoznania środka zaskarżenia. Wówczas w kasacji winny zostać

podniesione i opatrzone pogłębioną argumentacją zarzuty wskazujące na wadliwe procedowanie tego sądu, w następstwie czego doszło do przeniknięcia uchybienia, którego dopuścił się sąd *a quo* do orzeczenia sądu drugiej instancji (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 2021 r., IV KK 438/20, LEX nr 3106214). Należy przy tym podkreślić, że zgodnie z art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k. kasacja może być wniesiona wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Zatem nie jest wystarczające samo stwierdzenie, że sąd odwoławczy określonego zarzutu nie rozpoznał, naruszając art. 433 § 2 k.p.k. lub nie rozważył go należycie, czym dopuścił się obrazy art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., ale konieczne jest wykazanie, że przy dokonywaniu kontroli odwoławczej uchybienie zaistniało w rzeczywistości, a nadto opisanie na czym ono polegało i dlaczego stanowi tak rażące naruszenie przepisów, że można je przyrównywać w swych skutkach do uchybienia w postaci bezwzględnej podstawy odwoławczej (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 28 marca 2017 r., III KK 490/16, LEX nr 2294385).

Powyższych wymogów nie można traktować instrumentalnie, jedynie markując, iż kasacja dotyczy błędów popełnionych przez sąd odwoławczy, a w istocie podnosząc w niej zarzuty przeciwko rozstrzygnięciom zawartym w orzeczeniu instancji *a quo*. Analiza wniesionej w niniejszej sprawie kasacji nie pozostawia wątpliwości, że w istocie jedynie pozornie czyni ona zadość wskazanym wyżej warunkom. Już samo zestawienie zarzutów zawartych w wywiedzionej wcześniej apelacji z zarzutami podniesionymi w nadzwyczajnym środku zaskarżenia nie pozostawia wątpliwości, że celem skarżącego jest próba wywołania ponownej kontroli orzeczenia sądu pierwszej instancji. Kasator ponawia zarzuty podniesione wcześniej w zwyczajnym środku odwoławczym sugerując, że nie zostały one prawidłowo rozpoznane. W żadnej mierze nie odnosi się jednak do argumentacji organu *ad quem* poczynionej w odpowiedzi na podniesione zarzuty apelacyjne i zawartej w uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego, a uparcie forsuje swoją ocenę dowodów z wyjaśnień skazanego oraz zeznań świadków. Co więcej, również uzasadnienie kasacji w zasadzie w całości stanowi powielenie uzasadnienia apelacji obrońcy skazanego. Skarżący w zasadzie poza jednym

akapitem ze strony 6, skopiował zastrzeżenia do wyroku sądu pierwszej instancji, które zawarte były w apelacji.

Tymczasem Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu szczegółowo odniósł się do wszystkich zarzutów apelacyjnych z osobna, czyniąc to z przywołaniem numeracji nadanej przez obrońcę S. K.. Dotyczy to w pierwszej kolejności obrazy przepisów prawa procesowego, tj. art. 410 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. i art. 7 k.p.k. (*vide* zarzuty 1a–1d apelacji, powielone w punktach 1a-1d kasacji). W szczególności odpowiedział na zarzuty niewłaściwej oceny zeznań świadków, w tym D. G. i L. S. wskazując, że nie były one bezpośrednimi świadkami zdarzeń, których dotyczyło postępowanie, a także niezwykle jednostronnie przedstawiały relacje pomiędzy pokrzywdzonym A. K. a skazanym, choćby pomijając fakt nadużywania alkoholu przez tego ostatniego. Co do niewłaściwego zachowania się pokrzywdzonego A. K. względem skazanego, sąd odwoławczy słusznie zauważył, że stanowisko to jest w istocie gołosłowne. Ponadto skazany miał zamieszkać u pokrzywdzonego jedynie czasowo i w każdej chwili mógł się stamtąd wyprowadzić. Sprawstwo skazanego zostało ustalone na podstawie uzupełniających się zeznań świadków, uwiarygodnionych m.in. nagraniem, z którego jednoznacznie wynika, że zachowywał się on agresywnie (k. 60-61). Wersję przedstawianą przez pokrzywdzonego potwierdzają w szczególności zeznania świadków A. K., P. K., J. S., M. B., a także Ł. G. i Ł. W. Sąd odwoławczy odniósł się również do wyjaśnień S. K., w tym deklarowanego stanu majątkowego i rzekomego posiadania oszczędności, wykazując sprzeczność i brak logiki w tym zakresie. Z całą pewnością nie stanowi naruszenia art. 7 k.p.k. przyznanie przymiotu wiarygodności zeznaniom P. K. i A. K.. Sam fakt, iż są to osoby najbliższe pokrzywdzonemu nie może dyskwalifikować tego typu źródeł i środków dowodowych (zob. m.in. uchwała SN z dnia 19 maja 2004 r., SNO 18/04, LEX nr 568895; postanowienie SN z dnia 26 listopada 2015 r., V KK 316/15, LEX nr 1923855). Tym bardziej, że ich wersja wydarzeń znajduje potwierdzenie w oświadczeniach procesowych także osób niespokrewnionych z A. K. Sąd odwoławczy przekonująco wyjaśnił zatem dlaczego zaakceptował ocenę dowodów dokonaną na etapie pierwszoinstancyjnym jako zgodną z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniemi wiedzy i doświadczenia życiowego oraz poczynioną w oparciu o całokształt okoliczności

ujawnionych w toku rozprawy, przemawiających zarówno na korzyść, jak i niekorzyść skazanego, a także z jakich powodów jego zdaniem nie może być mowy o żadnych nierozstrzygniętych wątpliwościach. Skarżący nie wykazał rażących uchybień w procedowaniu sądu *ad quem*, które podważałyby słusność wyciągniętych wniosków.

Sąd odwoławczy ustosunkował się również do zarzutów błędu w ustaleniach faktycznych (*vide* zarzuty 2a-2c, powielone w punktach 1e-1g kasacji), w tym co do wniosków płynących z zeznań D. G. i L. S. odnośnie konfliktu w rodzinie K. i sytuacji tam panującej, podjęcia przez M. B. interwencji na rzecz bezpieczeństwa ludzi, a konkretnie A. K. i A. K.1, jak również wysokości szkody wyrządzonej pokrzywdzonemu A. K.. Skarżący również i w tym zakresie nie wykazał, aby argumentacja sądu drugiej instancji w sposób rażący naruszała standardy rzetelnej kontroli odwoławczej.

Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia w jedynym fragmencie, który nie stanowi powielenia uzasadnienia jego apelacji sugeruje, że powodem uznania sprawstwa skazanego było nadużywanie przez niego alkoholu i impulsywny charakter. Tego rodzaju stwierdzenie stanowi nadużycie. Motywów takich próżno bowiem szukać w uzasadnieniu wyroków obu instancji. Niewątpliwie uzależnienie od alkoholu i agresja ze strony skazanego stanowiły istotne przyczyny popełnienia przez skazanego przypisanych mu przestępstw, jednak fakt ich popełnienia został udowodniony głównie w oparciu o osobowe źródła dowodowe. Naprowadzając, iż pokrzywdzony pomówił skazanego o popełnienie na jego szkodę przestępstw, aby pozbyć się go ze swojego mieszkania, skarżący w istocie polemizuje z poczynionymi ustaleniami faktycznymi, co jest niedopuszczalne na etapie kasacyjnym.

Reasumując, nie budzi wątpliwości, że sąd *ad quem* nie dopuścił się obrazy przepisów art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., a kontrola odwoławcza była rzetelna i prawidłowa.

W związku z tym, że kasacja w imieniu skazanego S. K. została sporządzona i wniesiona przez obrońcę z urzędu, Sąd Najwyższy, z tytułu dokonania tych czynności, zasądził na rzecz adw. J. G. opłatę w kwocie 442,80 zł,

w tym 23% VAT. Rozstrzygnięcie w tym przedmiocie wydano na podstawie § 2, § 3, § 4 ust. 1 i 3, § 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz.U. 2019, poz. 18 z późn. zm.).

Jednocześnie z uwagi na sytuację materialną i osobistą skazanego, kierując się treścią 624 § 1 k.p.k., Sąd Najwyższy zwolnił go od kosztów sądowych za postępowanie kasacyjne, a wydatkami tego postępowania obciążył Skarb Państwa.

[SOP]

[as]